

Both, Andries

(UTRECHT 1612/13 - VENETIË 1641)

Leerde met zijn broer Jan Both bij Abraham Bloemaert. Beide broers verbleven in Italië; Andries wordt er vermeld van 1635 tot 1641. Zeer kort daarop, tijdens de terugreis naar het Noorden, verdronk hij in Venetië. Schilder van genretaferelen, waarop de figuren vaak enigszins karikaturaal getypeerd zijn.

Lit.: BLANKERT, blz. 109 e.v. / G. Briganti e.a., *The Bamboccanti*, Rome 1983, blz. 194-219, door L. Trezzani.

21 Bordeelscène Zie kleurafb. blz. 84

Inv.nr. 116-1946

Doek, 44 x 51 cm.

Toest.: vuil, lijkt goed, sterk gecraqueleerd.

Herk.: door Bredius geschonken 1925 (Med.).

Lit.: MED. 1925, blz. 219, met afb. / KNUTTEL 1926, blz. 33, 44 nr. 107. /

DE WIT, blz. 60. / R. Kultzen, *Michael Sweerts (1624-1666)*, getypte diss.,

Hamburg, 1954, blz. 348 nr. 135, met uitvoerige bes. / Trezzani, op.cit. blz.

203, afb. 6.10

Heette tot dusver in de collectie een werk van Michiel Sweerts (1624-1666). Reeds Knuttel merkte verschillen op met Sweerts' bekende oeuvre en het: *'al zéér weinig verheven onderwerp.. is bovendien in het geheel niet in overeenstemming met wat Sweerts ons gewoonlijk te aanschouwen geeft'*. Hij achtte het stuk daarom door Sweerts vroeg, ca. 1650, te Rome geschilderd (Med. 1925). Kultzen zag er geen Sweerts in en meende: *'Die Darstellung mag auf einen schwachbegabten Nachahmer Pieter van Laers zurück zu führen sein'*. M.i. is het overduidelijk een uitstekend werk van Andries Both. Zeer typisch voor Both zijn vooral de vrouwenfiguren links en rechts: verg. de lezende vrouw en de marskramer op een gemerkt schilderijtje uit de verz. F.C. Butôt.¹ Voor het thema vergelijkte men Boths gesigneerde etsen, afgebeeld bij HOLLSTEIN, III, blz. 126. Drie met 't onze zeer verwante herbergtaferelen van Both bevinden zich in het museum te Feltre (afb. 21A).² Het motief van de achterover gezakte man die van zijn laars beroofd wordt, komt ongeveer net zo voor bij Maerten Stoop, een jongere Utrechtse meester.³

Het schilderij werd steeds betiteld als 'De verloren zoon'. Zoals vaak het geval is bij 17de eeuwse bordeelscènes, lijkt het moeilijk uit te maken of inderdaad de jongeman uit Jezus' gelijkenis of een willekeurige andere jongeman, die door de vrouwen op twee manieren worden uitgekleeft, is bedoeld.

Addendum: 1990: De toeschrijving aan A. Both werd overgenomen door L. Trezzani (1983).

¹ Tent. van deze verz., Salzburg, 1972, cat.blz. 18/19, met afb.

² Foto's op R.K.D.

³ Verg. *Oud-Holland* 51, 1934, blz. 176, afb. 15; Amsterdam, Rijksmuseum.

Afb. 21A A. Both. Feltre, Museum